

Motion till riksdagen 2022/23:273

av **Lawen Redar (S)**

Stoppa vinstuttaget ur svensk skola

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att reglera och därmed förhindra vinstuttaget i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Fastän grunden för den svenska skolan har varit och är, enligt Skollagen, att ge så likvärdiga utbildningsmöjligheter som möjligt ser vi en samhällsutveckling i motsatt riktning. Föräldrars utbildningsbakgrund och bostadsområdet man bor i präglar numer svenska barns framtida förutsättningar till högre utbildning.

Inget annat land har ett allmänt finansierat skolväsende som tillåter att skolor drivs av privatägda vinstdrivande bolag. Sverige har inte heller utgjort inspiration för andra länder i det här hänseendet. Att stora vinstdrivande aktiebolag skulle driva skolverksamhet var inget politikerna kunde förutspå. Men att nu nästintill tre decennier senare och med resultatet i hand, inte agera är egentligen obegripligt. Detta särskilt när ledande svenska och utländska forskare presenterat konsekvenserna av att ha en marknadsstyrd skola.

Antalet fristående skolor, både på grundskole- och gymnasienivå har vuxit lavinartat. Detta är en tillväxt som tydligt visar att villkoren för privata skolor varit exceptionellt gynnsamma. De vinstdrivande friskolorna har genererat stora vinster som ofta lämnat skelsektorn och ibland undanhållits beskattning.

Enligt SVT:s genomgång i april 2022 via siffror inhämtade från Bolagsverket (SVT: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/skolvinsterna-4-6-miljarder-pa-fem-ar>) landar skolvinsterna för de fyra största koncernerna på 4,6 miljarder på fem år. Tillsammans har de fyra största skolkoncernerna – Academedia, Engelska Skolan, Thorengruppen och Kunskapsskolan – tagit ut drygt 1,3 miljarder kronor från svensk skola, finansierat av svenska skattebetalare. Omsättningen har ökat till nästan 20 miljarder kronor och vinstmarginalen efter finansnetto ligger mellan 5 och 12 procent, vilket är en god lönsamhet.

Den största skolkoncernen Academedia har 13,2 procent avkastning på eget kapital, vilket är i nivå med storbanken SEB.

Anhängarna av privata skolor har under alla dessa år hävdats att resultaten i den svenska skolan har förbättrats genom ökad konkurrens. Men OECD och en i stort sett enig forskarkår pekar tydligt på att kvalitet och likvärdighet har försämrats. Det bör dock framhållas att det är flera faktorer som påverkat skolans förutsättningar, inte bara etablerandet av friskolor, utan även förändringar som rör skolpengen, det fria skolvalets nuvarande förutsättningar, styrdokument, förändrat huvudmannaskap m.m. Men centralt har varit det fria skolvalet och friskolorna. De internationellt sett synnerligen generösa ekonomiska villkoren för att driva privata skolor i Sverige, i kombination med det fria skolvalet, har således kraftfullt bidragit till att omvandla ett av världens mest jämlika skolsystem till ett, som i stora delar fungerar segregande. Därför måste vinstuttaget ur svensk skola stoppas.

Lawen Redar (S)